

نگاهی نو به تئوری‌های مدیریت از دیدگاه اسلام

جلد اول

(سازماندگی - رهبری)

مؤلف:

فرخ قربانی نامور

(مدرس دانشگاه فرهنگیان)

سرشناسه : قربانی نامور، فرخ، ۱۳۵۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : نگاهی نو به تئوری های مدیریت از دیدگاه اسلام جلد اول
 مشخصات نشر : تبریز: انتشارات پژوهش های دانشگاه، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۲ج: جدول
 شابک : 978-964-96791-2-9
 وضعیت فهرستنویسی : فیبای مختصر
 یادداشت : فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۳۸۰۵۱۳۰

عنوان کتاب:

نگاهی نو به تئوری‌های مدیریت از دیدگاه اسلام (جلد اول)

مؤلف: فرخ قربانی نامور/ هماهنگی و تنظیم نهایی: فرخ قربانی نامور

ناشر: انتشارات پژوهش‌های دانشگاه

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه / صفحات و قطع: وزیری ۱۶۰ صفحه / چاپ: ۱۴۰۱

حروفچینی: آذین کامپیوتر/ لیتوگرافی: نگین فیلم / چاپ: اعظم/ صحافی: پاندا

مرکز پخش تهران: روبروی درب اصلی دانشگاه تهران - پلاک ۳۳۲ جامعه‌شناسان - تلفن: ۰۲۱ - ۶۶۰۰۰۰۵۱

آدرس انتشارات پژوهش‌های دانشگاه: تبریز - چهارراه آبرسان - برج بلور - طبقه همکف

تلفن: ۰۲۱ - ۳۳۲۶۲۱۱۶ - ۰۴۱ - ۴۶ - ۰۹۱۴۶۱۴۳۴۴۵

آدرس اینترنتی: www.pajohesh-Daneshgah.ir

شابک: 978-964-96791-2-9

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: تبیین مفهوم مدیریت اسلامی
۱۵	دین
۱۶	ابعاد دین
۱۶	علم
۱۸	رابطه‌ی دین با علم
۲۱	علم و دین (دو موهبت الهی)
۲۲	نقش علم و دین در جامعه‌ی بشری
۲۳	رابطه‌ی مدیریت با اسلام
۲۶	ضرورت و اهمیت پرداختن به بحث «مدیریت اسلامی»
۲۷	هدف از پرداختن به مدیریت اسلامی
۲۹	فصل دوم: مدیریت از دیدگاه اسلام
۳۱	مدیریت «تکلیف» است نه «حق»
۳۱	مدیریت «خدمت» است نه «ریاست»
۳۴	مدیریت بیشتر «هدایت» است تا «حکومت»
۳۵	مدیریت حفظ «ارزش‌ها» و «حیثیت انسانی» است
۳۷	فصل سوم: منابع تحقیق در مدیریت اسلامی
۳۹	۱- قرآن
۳۹	الف) رهنمودهای مستقیم:
۴۱	ب) رهنمودهای غیرمستقیم:
۴۲	۲- احادیث ذیل آیات:
۴۳	۳- سیره‌ی نظری و عملی معصومین(ع)

۴۴	۴ - تفاسیر معتبر:
۴۴	۵ - مُعْجَم‌های قرآن و احادیث:
۴۴	۶ - کتاب‌ها و نوشته‌های مربوط به مدیریت:
۴۵	موانع تحقیق در مدیریت اسلامی
۴۷	فصل چهار: رهبری و مدیریت در اسلام
۴۸	۱- مفهوم رشد:
۵۰	ارکان رشد
۵۰	الف) آموزش (آگاهی‌بخشی):
۵۰	ب) پرورش (توانایی‌بخشی):
۵۱	۲ - مفهوم «امانت و رهبری»:
۵۱	الف) مفهوم رشد فردی و شخصی:
۵۱	ب) مفهوم رشد اجتماعی و رهبری اجتماع:
۵۱	عالی‌ترین درجه وحی
۵۲	شنون خاتم الانبیاء(ص)
۵۲	الف) شأن راهنمایی و ابلاغ وحی:
۵۳	ب) شأن قضاوت:
۵۳	ج) شأن ریاست عامه (رهبری اجتماع):
۵۴	تفاوت رهبری در قرآن با رهبر بشریت
۵۵	پیامبران به طور کلی دو دسته‌اند:
۵۵	الف) پیامبران صاحب شریعت «اقلیت»:
۵۵	ب) پیامبرانی که از خود شریعتی ندارند «اکثریت»:
۵۷	فصل پنجم: اهمیت مدیریت و بالندگی آن
۵۹	نیاز به مدیریت و رهبری
۶۰	نقش اساسی مدیریت
۶۲	ذاتی یا اکتسابی بودن مدیریت
۶۵	مدیریت چگونه پرورانده می‌شود؟
۶۷	فصل ششم: پیش نیازهای مدیریت اسلامی
۶۹	انسان‌شناسی پیش‌نیازی ویژه برای مدیریت
۶۹	مقصود از طرح انسان‌شناسی در مدیریت
۷۰	ارتباط انسان‌شناسی با مدیریت
۷۱	جایگاه انسان در نظام سازمان
۷۲	جایگاه انسان در مدیریت غربی
۷۴	۱- جایگاه انسان در مکتب کلاسیک:
۷۵	۲ - جایگاه انسان در مکتب نئوکلاسیک:

۷۶	۳ - جایگاه انسان در مکتب سیستمی:
۷۷	جایگاه انسان در مدیریت اسلامی
۷۷	هدف از خلقت انسان
۷۷	۱ - اصل خصوصیات و ویژگی‌های انسان
۷۸	الف) خصوصیات ارزشی انسان
۸۲	ب) خصوصیات ضدارزشی انسان
۸۴	۲ - اصل قوانین و مقررات حاکم بر زندگی انسان
۸۵	لزوم قانون برای زندگی اجتماعی
۸۵	قانون
۸۶	مبدأ قانون
۸۶	الف) قانون ایزدادی فردی:
۸۶	ب) قانون استبدادی طاقتور:
۸۶	ج) قانون ملی:
۸۷	د) قانون مسلکی و جهلی:
۸۸	ضمانت اجرای قانون
۸۹	الف) رشد فکری:
۹۰	ب) عواطف انسانی و مسلکی:
۹۰	ج) ایمان بخدا و پاداش و کیفر او در دنیا و آخرت
۹۱	د) احترام عمیق قلبی نسبت به قانون
۹۲	ه) امر به معروف و نهی از منکر (پاسداری عمومی از قانون)
۹۴	و) حکومت
۹۵	۱ - انتصاب از طرف خدا
۹۵	۲ - تعیین از طرف پیامبر(ص)
۹۶	۳ - انتخاب از طرف مردم
۹۷	شرایط اصلی رهبری در عصر غیبت
۱۰۰	چه قانونی سعادت بشر را تضمین می‌کند؟
۱۰۱	۳ - اصل مجهز بودن به غرائز
۱۰۳	۴ - اصل حوزه انتخاب و اراده انسان و نقش هدایت
۱۰۵	الف) فطرت و تمایلات انسان
۱۰۶	ب) تعدیل تمایلات
۱۰۷	ج) نقش محیط طبیعی و جغرافیایی
۱۰۸	د) نقش عوامل تاریخی، اجتماعی و اقتصادی:
۱۰۸	ه) نقش ضوابط و اصول در حوزه انتخاب
۱۰۹	و) وحی الهی
۱۰۹	ز) عمل انسان سرنوشت‌ساز است
۱۱۰	ح) هدف کوشش‌های انسان

۱۱۰	ط) آرمان های انسانی
۱۱۱	ی) خداجویی و حق طلبی
۱۱۴	فصل هفتم: مقایسه دیدگاه مکاتب کلاسیک و نئوکلاسیک و اسلام در مورد انسان
۱۱۶	۱ - وجود شخصیتی
۱۱۷	۲ - آرمان و هدف
۱۱۸	۳ - رابطه فرد و سازمان
۱۱۸	۴ - خصوصیات یک انسان شایسته
۱۱۸	۵ - نظام انگیزش
۱۱۹	۶ - نظام روابط انسانی
۱۲۰	فصل هشتم: معالیه تطبیقی بین وظایف مدیران از دیدگاه اسلام و دیگر مکاتب
۱۲۲	۱ - ۹ - «برنامه ریزی» یک از وظایف مدیران
۱۲۳	«برنامه ریزی» از دیدگاه کلاسیک
۱۲۳	«برنامه ریزی» از دیدگاه نئوکلاسیک
۱۲۴	«برنامه ریزی» از دیدگاه سیستمی
۱۲۴	«برنامه ریزی» از دیدگاه اسلام
۱۲۶	اهمیت برنامه ریزی از دیدگاه اسلام
۱۲۷	فواید برنامه ریزی از نظر اسلام
۱۲۷	الف) مانع ندامت
۱۲۸	ب) حلال مشکلات
۱۲۸	ج) استفاده بهتر از امکانات
۱۲۹	ارکان برنامه ریزی
۱۲۹	۱- تعیین هدف
۱۲۹	اهداف
۱۳۴	نقش کلیدی اهداف الهی
۱۳۴	ب) اهداف سازمانی:
۱۳۶	ج) اهداف عملیاتی:
۱۳۷	۲ - پیش بینی فرآیند دستیابی به اهداف:
۱۳۸	الزامات یک برنامه ریزی موفق
۱۳۸	۱- اعتقاد به امکان حل مشکل:
۱۳۸	۲ - استفاده از تجارب:
۱۳۹	۳ - تفکر:
۱۴۰	۴ - آینده نگری:
۱۴۱	۵ - شناخت روندها:
۱۴۱	الف) روندها در محیط:

- ۱۴۲ (ب) روندهای اجتماعی:
- ۱۴۲ (ج) روندها در تکنولوژی:
- ۱۴۲ ۶- مشورت با صاحب نظران:
- ۱۴۳ اهمیت مشورت در اسلام
- ۱۴۳ (الف) مشورت از دیدگاه قرآن:
- ۱۴۶ (ب) مشورت در سخنان پیامبر اکرم (ص):
- ۱۴۷ (ج) مشورت در سخنان علی (ع):
- ۱۴۹ فواید مشورت
- ۱۴۹ (الف) جلوگیری از پیدایش خودمکامگی و استبداد:
- ۱۴۹ (ب) شناخت مزایای خطا و اشتباه:
- ۱۴۹ (ج) ایجاد اساس شخصیت و مسئولیت در اعضای شورا:
- ۱۵۰ (د) تأمین منافع جمع و مصلحت عموم:
- ۱۵۰ (ه) کاهش احتمال شکست در تصمیمات:
- ۱۵۰ (و) شکوفایی استعدادها:
- ۱۵۱ (ز) ایجاد الفت بین اعضا:
- ۱۵۱ (ح) تأمین تکیه گاه در اتخاذ تصمیمات:
- ۱۵۱ (ط) بهره گیری از آراء و نظرات بهتر و جانبدارانه تر:
- ۱۵۱ (ی) تضمین پویایی فرد و مجموعه:
- ۱۵۲ (ک) هدایت و اصلاح کثری ها و اشتباهات:
- ۱۵۲ بایدها و نبایدهای افراد مورد مشورت «مشاوران و مستشاران»
- ۱۵۲ ۱- بایدها:
- ۱۵۲ (الف) ایمان:
- ۱۵۳ (ب) تقوی:
- ۱۵۳ (ج) عقل:
- ۱۵۴ (د) علم و تخصص:
- ۱۵۴ (ه) رازداری:
- ۱۵۵ (و) خیرخواهی:
- ۱۵۵ ۲- نبایدها:
- ۱۵۶ (الف) بخیل بودن:
- ۱۵۶ (ب) ترسو بودن:
- ۱۵۶ (ج) دروغگو بودن:
- ۱۵۷ (د) حریص بودن:
- ۱۵۷ (ه) مستبد بودن:

پیشگفتار

مدیریت بدون «انسان» معنا و مفهومی ندارد. هم «مدیر» یک «انسان» است و هم با «انسان‌ها» و برای «انسان‌ها» کار می‌کند. بنابراین موضوع «انسان» چه به معنای عام و چه به معنای خاص آن، یک موضوع مهم و اساسی در مدیریت است و تا زمانی که براساس ارزش‌ها و باورهای نظام سیاسی و اجتماعی حاکم بر آن جامعه، تعریف دقیقی و روشنی از «انسان» صورت نگیرد، ارتباط و تعامل با آنان مشکل به نظر می‌رسد.

خلقت انسان از نظر اسلام و قرآن، با خلقت حضرت آدم که از پیامبران الهی است آغاز می‌شود. اسلام به طور کلی مکتب الهی، بی‌فرهنگی و توحش انسان‌های اولیه را رد می‌کند و معتقد است که بیوا آدم و حوا به عنوان انسان‌های نخستین به زمین خاکی سرآغاز زندگی انسان را تشکیل می‌دهد که همراه با تشکیل خانواده و فرهنگ الهی - انسانی بوده است. از نظر اسلام - قرآن، انسان موجودی است که از جهان برتر به این کره‌ی خاکی آمده است. او تنها موجودی است که در میان جانداران، از آفرینش خاصی برخوردار بوده و دارای روح خدایی است، برای در صورت انحراف می‌تواند به پرتگاهی سقوط کند که هیچ حیوان درنده‌ای را در بر نیاید آن همه وحشی‌گری نیست و سرانجام موجودی است که در نهاد او مجموعه‌ای از تضادها متضاد یافت می‌شود. شناخت جایگاه، ارزش‌ها و مختصات انسان‌ها از نظر نظام حاکم بر اجتماع امری اجتناب‌ناپذیر است. چون نوع نگاه به انسان، نوع و شیوه‌ی مدیریت را تعیین می‌کند. مدیران در نظام اسلامی نیز باید براساس نوع نگاه و زاویه‌ای که مکتب اسلام از انسان‌ها دارد با آنها تعامل داشته باشند.

مکاتب مدیریت از دیدگاه اسلام مورد بررسی قرار گیرد از اساتید و دانشجویان و مدیران عزیز و گرانمایه خواهشمندم نظرات و پیشنهادات خود را به qhorbani141@yahoo.com ارسال نمایند.